

מג:

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

צא א מ"י מ"י מלכות
אבות הלה ירי טור
ש"ס פ"ט פ"ט תקי"א
ספ"ק ח'
צ"ב ב מ"י פ"ה מלכות
י"ט בל"ה י"ט ס"מ
פ"ט נ ט"ש"ס ח"ט ס"מ
ק"פ ספ"ק ח'
צ"ב ג מ"י ט"ס הלה ט
טור ח"ט ט"ס ספ"ק
ז'
מ"ג

מוסף רש"י

לא ארזן. אין איתנו הל
עליו לזכור אהלה קדש
ב"מ י"ח) אם מתה א"י
לארץ בקדשים מחמת
אלימות (מנחות כ"ח) ולא
מיטתא לה. אם הן הן
שם (שם) דקמי' ר' אם
לשאר, והיינו אשתו, והיא
לאו שאר הן הן ולא
עדין לדי קרובי שר' וכו'
שם. וכן היא לא
אוננת. אינה נאכרת
בקדשים משחזו בקדשים
(מנחות שם). ולא
מיטתא לה. לאו משום
הנהיג קאמר, ר' הן הנהיג
מחמתא על מיטתא.
דמי' בני ארזן. אלא אינה
קוקה למתא. לא הנהיג
ולא רשעית. ולא דוקא,
למשום דהנהיג לא הנהיג
על הנהיג (מנחות כ"ח)
וכוונתו ע"ד כ"ח) ואלו
דלא גרסי אינה משחזת
(מנחות שם) ולי נראה ואלו
משחזתא טעון כנגד
ש"ס א"ל"ס מהנהיג על
הנהיגא מוכינהל על
למנו כמ"ד ר"ה ורש"י
(כ"ח) מתא אינו יורשה.
נתינת בית א"י דלא חזן
יורשה הנהיג עד שנתנו
לחוס' או שמתא לנתינת
וכוונתו נ"ל: א"י דירשה
הנהיג נפק לן משחזת
הקרבן א"י משחזתו
ירש אהיה כ"כ (ק"א)
והא לא שרי הו' ב"ב
י"ח) וכוונתו כ"ח) פ"ט
מת הו'. ת"י, גובה
כתובתה. מה תפסי
וחספה אם כח' לא
(מנחות ג) כדכח' לה מן
הארזן מתקנין לה
כתיב' אוחזין (מנחות
כ"ח). שבת שחל' תשעה
באב כ"ד. ש"ס (תנ"י)

ולית' ליה לרבי יוסי להבחין לית ליה. ורדופה וחברותיה דנקט
לעיל משום ר"מ: "א" הבי היינו רבי יהודה. השמא לא בני
למימר דליכא בנייהו איבול דלא מסתברא ליה למימר שלא יחוס רבי
יהודה דליכא לעיני נישואין כדפי' בקונטר' א"ע"ג דלפי המסקנא ליכא
איבול דברוסה מ"מ למאי דס"ד
השמא דליכא איבול דברוסה אין
סברא לומר שלא יחוס ר' יהודה לעיני
נישואין: שאנ"י בין אבילות חדשה.
פי' בקונטר' דאבילות דמשעה נכב
דהו' ישנה ודרכים קילא וקשיא דלכתי
תקשי ק"ו כדמעיקרא ומפרש ר"מ
שאינו בין אבילות חדשה שאסרו ליתרם
לפי שחדשה יש להחמיר מביטנה
משא"כ באבילות ישנה ובאבילות
דרכים יש להחמיר טפי לענין משא
ומתן מאבילות דיתיר דמשא ומתן
שהוא דבר של פרהסיא אם יעסקו
בפרקמטיא כל היום יבאו ויאמרו
שחין חוששין להתאבל על ירושלים
ולא דמי לאירוסין שאין אלא שעה
אחת ודלואוקמי' בקודם דקודם אכל
נשבת שחל' תשעה נכב להיות נמוכה
אסור ליתרם דאי שרי אכתי איכא ק"ו
דכיבוס ומיהו כנגימת ספרים ממיר
וליתרם אפילו בני' נכב' שלא יקדמנו
אחר ברחמים והינא רחיה מירושלמי
ו"ל' דבאבילות דרכים יש להחמיר נמי
ככיבוס דכיבוס נמי דבר של פרהסיא
שלא יהו כולם עוסקים לכנס ולספר
וליתרם עלמס ונרתיס שאין חוששין
להתאבל כלל וא"ת דהכא אסרי' ליתרם
תוך שלשים וזכרם כמ"ד דמו"ק (דף
ג"ג) וס"ו מני כל שלשים יום לנישואין
שמעט דליתרם שרי ו"ל' דההיא כרבי
יהודה דשרי ל' נמי נישואין נקט
לנשמעינן דאפילו נישואין שרי מיד
לאחר שלשים יום א"ע"פ שבאשמו קמי'
לדריך להמתין ג' רגלים ונראה לר"מ
דא"ע"ג דאסרינן באבול ובאמו בית
השמה עד י"ב חדש מ"מ מותר ליתרם
אחר שלשים משום מלות פריה ורביה
דכל ל' יום לנישואין סתמא קמי' אפילו
באבול ובאמו דלא מפליג אלא באשמו
וא"ע"ג דקיים פריה ורביה שרי דהלכה
כ"י' ירבע דלמר נבנה על ובמתו
וישא אשה בקונטו שנאמר בנקר זרע
את זרעך וקולא (א) ואם יש לו בנים
קטנים מותר לנטום אפילו תוך ז' או
שארין לו בנים כלל או לכל הפחות אחר
שבעה כדמשמע בעובדא (ד'ר' יוסף
הכהן מו"ק דף כ"ג) דבעוד שהיה בבית
הקברות אמר לאחותה לכי וגדלי בני
אחותך ומשמע דכנסה לאלתר מדקמי'
אחותך לא צא עליה אלא לזמן מרובה
ומפרש התם דהיינו ל' ומשמע דלא צא עליה אכל נישואין הו' ור"מ
הינא הירושלמי דקמי' א"ע"פ שכנסה לא הכיר בה עד לאחר שלשים
ומעשה נבחת משודכת שמת אחיה לאחר הומנת קרואים סמוך לחופה
והתיר לניגוסה תוך שלשים משום פריה ורביה דבעל מאחר שאם לא
ישא א"י או לא ישא אחרת ושמא אפי' אם לא היה משודכת היה ממיר
מאחר שחפץ בה יותר מאחרת כדאשכחן (ד'רבי יוסף הכהן דמשום
פרנסת בניו אשתראי א"ע"פ שהיתה אבילה מאחותה ומיהו התם לא
אפשר נבחתה לפי שמרתמה על בני אחותה יותר מאשר נשים והא'
דאסר מתני' ליתרם תוך שלשים ולא מפליג אפילו רואה לנישא למי
שש לו בנים קטנים או לזמי שאין לו בנים כלל לפי שצריכה להמתין עדיין לנישא עד שלשה חדשים משום הבחנה ועוד אומר ר"מ דמי שאין לו
בנים מותר לישא ולבעול תוך ל' דלא מקיימא מלות פריה ורביה אלא דבעילה אכל תוך ז' ימי אבילות אסור לנטום כדמוכח ברש' כתובות (דף
ד' ושם) דלא שרי אלא בטבחו טבחו וימי מוגז ובמת אביו של חתן או אמה של כלה דוקא ובשארין לו בנים מיירי התם מדקאמרין התם דאבול של
חתן קטנה (ד'רבי יוסף הכהן אף על פי שדבר עמה בבית הקברות לא כנס עד אחר שבעה או שמה משום פרנסת בניו שרי לנטום אפילו תוך
שבעה וק"י לפירושו רבינו תם מדתני במסכת שמחות פרק ז' גבי אשתו לדריך להמתין שלש רגלים כשיש לו בנים אכל אין לו בנים
או שיש לו בנים קטנים מותר לישא אחרת לאחר שלשים יום ומותר לישא לר"ך לומר דלישא ולבעול קאמר דלכנס גרידא
אפילו

ולית' ליה לרבי יוסי להבחין (ב) לית ליה
ואיבעית אימא לעולם אית ליה ואימא רבי
יוסי אומר כל ארוסות גרושות ינשאו אי הכי
היינו ר' יהודה איכא בנייהו נישואה ליארס
רבי יהודה סבר נישואה מותרת ליארס ורבי
יוסי סבר נישואה אסורה ליארס וכבר ר' יוסי
נישואה אסורה ליארס והתניא רבי יוסי אומר
כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני
האיבול וכמה איבול שלה שלשים יום וכולן
לא ינשאו עד שיהיו להן ג' חדשים האי מאי
קוישא אילימא דקתני רבי יוסי אימר כל
הנשים יתארסו מי אלימא ממתני' דאוקימנא
בארוסות גרושות ינשאו ה"ג כל ארוסות
גרושות ינשאו אלא מסיפא דקתני וכולן לא
ינשאו עד שיהיו להן ג' חדשים אינוככי הוא
דלא הא איתרוסי שפיר דמי אמר רבא תריץ
ואימא הכי ר' יוסי אומר כל ארוסות גרושות
ינשאו חוץ מן האלמנה מפני האיבול וכמה
איבול שלה שלשים יום ונשואות לא יתארסו
עד שיהיו להן שלשה חדשים ואלמנה מן
האירוסין מי אית לה איבול והתני רבי חייא
בר אמי (א) אשתו ארוסה לא אוגז ולא מיטמא
לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מיתה
אינו יורשה מת הוא גיבה כתובתה אלא
תנאי היא דתניא מראש חדש ועד התענית
העם מומעטין מעסקיהו מלישא ומליתן
מלבנות ולנבוע ומליארס ומלישא (ב) שבת
שחל' תשעה באב בתוכה אסור לספר ולכבס
(ואסור ליארס) וי"א י"ב לחדש אסור מתקף
לה רב אשי ממיא דליארס ליארס כמז
"דלמא למיעבד סעודת אירוסין הוא דאסור
הא ליארס שפיר דמי אי הכי מלישא לינשא
נמי למיעבד סעודת נישואין הוא דאסור הא
לישא שפיר דמי הכי השתא בשלמא נישואין
בלא סעודה איכא שמוחה אלא אירוסין בלא
סעודה מי איכא שמוחה אלא אמר רב אשי
שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה ושאני
אבילות דרבים מאבילות דיהודי: מתני'
"ארבעה אחין נישואין ארבע נשים ומתו אם
רצה הגדול שבהם לייבב את כולן הרשות
בירו: מי שהיה נשוי לשת נשים ומת ביאתה
או הליצתה של אחת מהן פוטר את צרתה
היתה

האלא אימא רבי יוסי אומר כל הנשים ינשאו. חוץ מהאלמנה. ורבי יוסי
לא איבול אחת לנשמעינן דבנישואין אפילו רבי יהודה מודה דאסור
בנימי איבול דהא שמחה היא אלא ינשאו אחת לנשמעינן ופליג דלרבי
יהודה דאמר כל הנשואות יתארסו ואתר' ר' יוסי למימר אפילו נשואות
ינשאו. וג' מחלוקות דכבר דמ"ק אסר
אפילו ארוסות ליתרם דגזרו ארוסות
ראשון אטו נשואה וגזרינן ארוסין
דאחרין אטו נשואין דאחרין ור' יהודה
סבר הנשואות יתארסו ולא גזר אירוסין
אטו נשואין והארוסות ינשאו ולא גזר
ארוסות אטו נשואה אכל הבחנה מיהא
אית ליה ונשואה לא תנשא ורבי יוסי
אפילו הבחנה לית ליה: ואיבעית אימא
אם ליה. ואפ"ה ינשאו קמי' (א) ולא
אנשואות קאין אלא הארוסות קאי
וה"ק כל הארוסות שמתגרשו ינשאו
חוץ מן הארוסות אלמנות מחמת
האיבול. ולקמן פריך מי חיל איבול
הארוסות: אי הכי היינו ר' יהודה.
דדני יהודה נמי שרי ארוסות לנישא
וליתא למימר הכא כדלעיל דרבי יוסי
איבול אחת לנשמעינן דנשואין אסור
כל ל' יום דהא בנשואין כ"ע מדרו
דשמחה היא וינשאו דקאמר רבי יהודה
אנשואות וליכא איבול שרי ומשום הבחנה
בנייהו נשואה ליארס. דקאמר רבי
יהודה הנשואות יתארסו דלא גזר
אירוסין אטו נשואין ואתר' רבי יוסי
למימר כל ארוסות (גרושות) ינשאו
הואיל וליכא איבול שרי ומשום הבחנה
לא מתסרא דהא לאו מעוברת היא
וארוסות אטו נשואה לא גזרינן אכל
נשואות לא יתארסו דליכא למינשא שמא
מעוברת היא ולי שרי' לה להתארס.
אחי לאינסוי: כל הנשים יתארסו.
ואפילו נשואות: וכולן. הנשואות בין
גרשה בין אלמנה לא ינשאו משום
הבחנה עד שלשה חדשים: הכל נמי.
מני הכי כל ארוסות גרושות ינשאו חוץ
מן האלמנה אפי' ארוסות מפני האיבול:
וכולן. הנשואות לא ינשאו אפי' גרושה
דליכא איבול דחיישין להבחה: אלא
מסיפא דקמי' וכולן לא ינשאו. דעל
כךך אנשואות לא ינשאו קאי דהא
אוקמא רישא ארוסות ינשאו ולא
גזרינן משום הבחנה דנשואות הלכך
סיפא אנשואות קאי דקמי' לא ינשאו
דבעינן הבחנה אכל איתרוסי שפיר
דמי ולא גזרינן אירוסין אטו נשואין:
פריץ ואימא הכי כ"י. דודאי סיפא
אנשואין קאי כדקאמרת ומיהו לא
מיתני לא ינשאו אלא לא יתארסו:
ולא מיטמאה. (ב) כולמר אינה מזויה
להתעסק בו: גובה כסופה. וכגון

דכח' לה מן האירוסין: ה"ג אלא סגלי היא. אלא לעולם דקמי'
מתני' כל הנשים יתארסו וכדפרשין ברש' שמעתי דאנשואות קאי
ואיבול איכא בנייהו ואשמעינן דאירוסין בנימי אכל אסור ודקשיא
לך קודם הזמן דקמי' ומארינן תנאי היא דליכא למאן דאסר
והיא דקמי' מארינן לאו דברי הכל היא ולא סבירא ליה לרבי
יוסי: אלא אמר רב אשי. לא תוקמא כמנאי ורבי יוסי מודה כההיא
דמארינן ודקשיא לך ק"ו הוא שאני בין אבילות חדשה דמתעשה נכב
דהו' אבילות ישנה ואבילות דרכים הלכך קילא: מתני'
היתה

היתה
דכח' לה מן האירוסין: ה"ג אלא סגלי היא. אלא לעולם דקמי'
מתני' כל הנשים יתארסו וכדפרשין ברש' שמעתי דאנשואות קאי
ואיבול איכא בנייהו ואשמעינן דאירוסין בנימי אכל אסור ודקשיא
לך קודם הזמן דקמי' ומארינן תנאי היא דליכא למאן דאסר
והיא דקמי' מארינן לאו דברי הכל היא ולא סבירא ליה לרבי
יוסי: אלא אמר רב אשי. לא תוקמא כמנאי ורבי יוסי מודה כההיא
דמארינן ודקשיא לך ק"ו הוא שאני בין אבילות חדשה דמתעשה נכב
דהו' אבילות ישנה ואבילות דרכים הלכך קילא: מתני'
היתה

היתה
דכח' לה מן האירוסין: ה"ג אלא סגלי היא. אלא לעולם דקמי'
מתני' כל הנשים יתארסו וכדפרשין ברש' שמעתי דאנשואות קאי
ואיבול איכא בנייהו ואשמעינן דאירוסין בנימי אכל אסור ודקשיא
לך קודם הזמן דקמי' ומארינן תנאי היא דליכא למאן דאסר
והיא דקמי' מארינן לאו דברי הכל היא ולא סבירא ליה לרבי
יוסי: אלא אמר רב אשי. לא תוקמא כמנאי ורבי יוסי מודה כההיא
דמארינן ודקשיא לך ק"ו הוא שאני בין אבילות חדשה דמתעשה נכב
דהו' אבילות ישנה ואבילות דרכים הלכך קילא: מתני'
היתה